

VILNIAUS UNIVERSITETAS
Geografijos ir kraštovarkos katedra

GARSINIO (AKUSTINIO) KRAŠTOVAIZDŽIO SAMPRATA IR JO TYRIMŲ YPATUMAI GEOGRAFIJOJE

Geografijos bakalauro studijų programos
IV kurso studentas
SAULIUS JARUŠEVIČIUS

Darbo vadovas
Doc. Dr. **Ričardas Skorupskas**

Vilnius, 2017

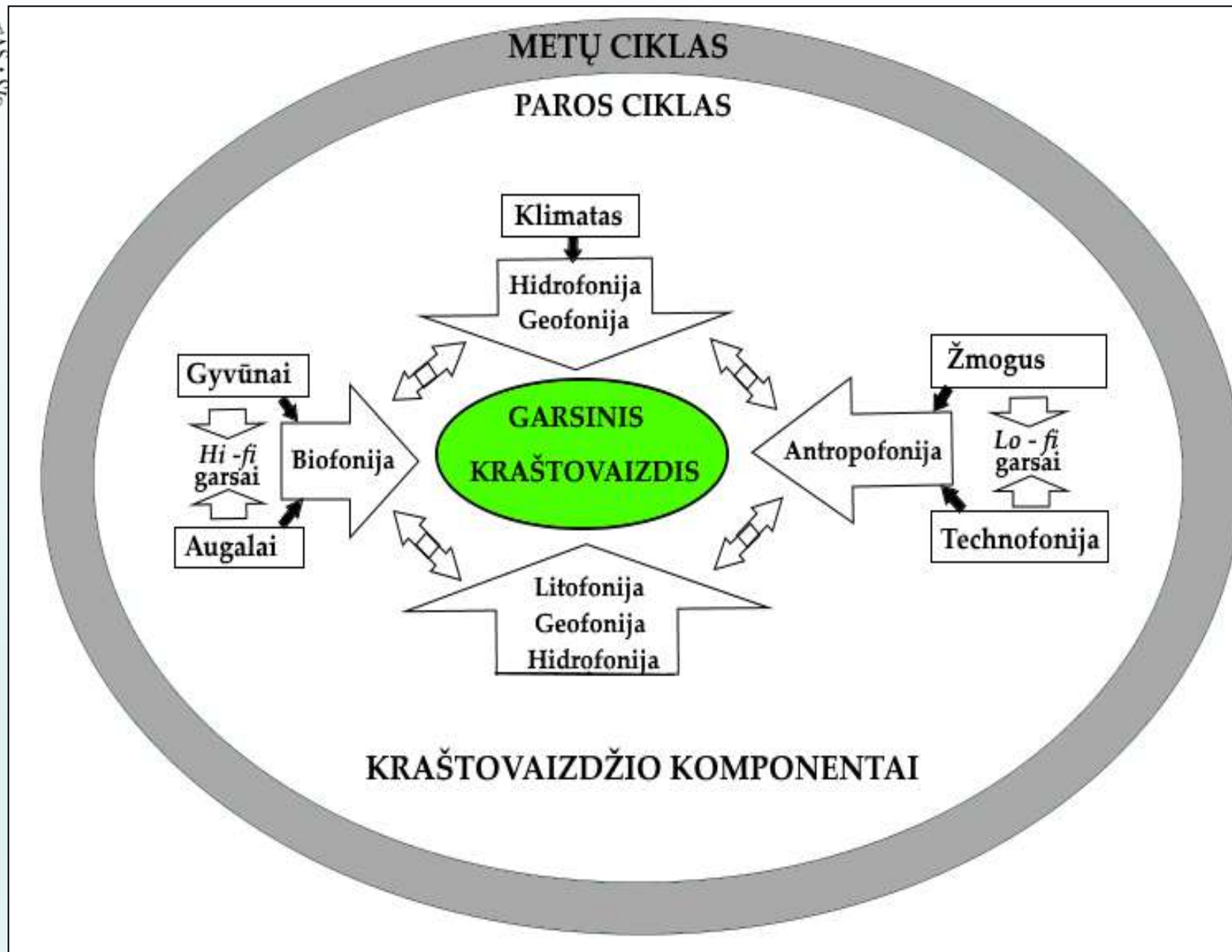
Įvadas

- Garsinio kraštovaizdžio tyrimai yra taikomųjų kraštovaizdžio tyrimų dalis;
- Garsinė (audialinė) kraštovaizdžio struktūra išlieka nepakankamai ištyrinėta geografijoje (metodologinė problema);
- Atsiradus tinkamoms priemonėms pradėta analizuoti ir audialinę kraštovaizdžio struktūrą;
- Tyrimo objektas – garsinė aplinka, girdima gyvųjų organizmų;
- **Tyrimo tikslas** - išnagrinėti kraštovaizdžio garsinę aplinką bei apžvelgti garsinio kraštovaizdžio tyrimų kryptis geografijoje. **Uždaviniai** - garsinio kraštovaizdžio sampratos, erdvinės struktūros ir jo savybių išsiaiškinimas, jo raiškos kraštovaizdyje laiko aspektu analizė bei tyrimų metodologijos ypatumai.

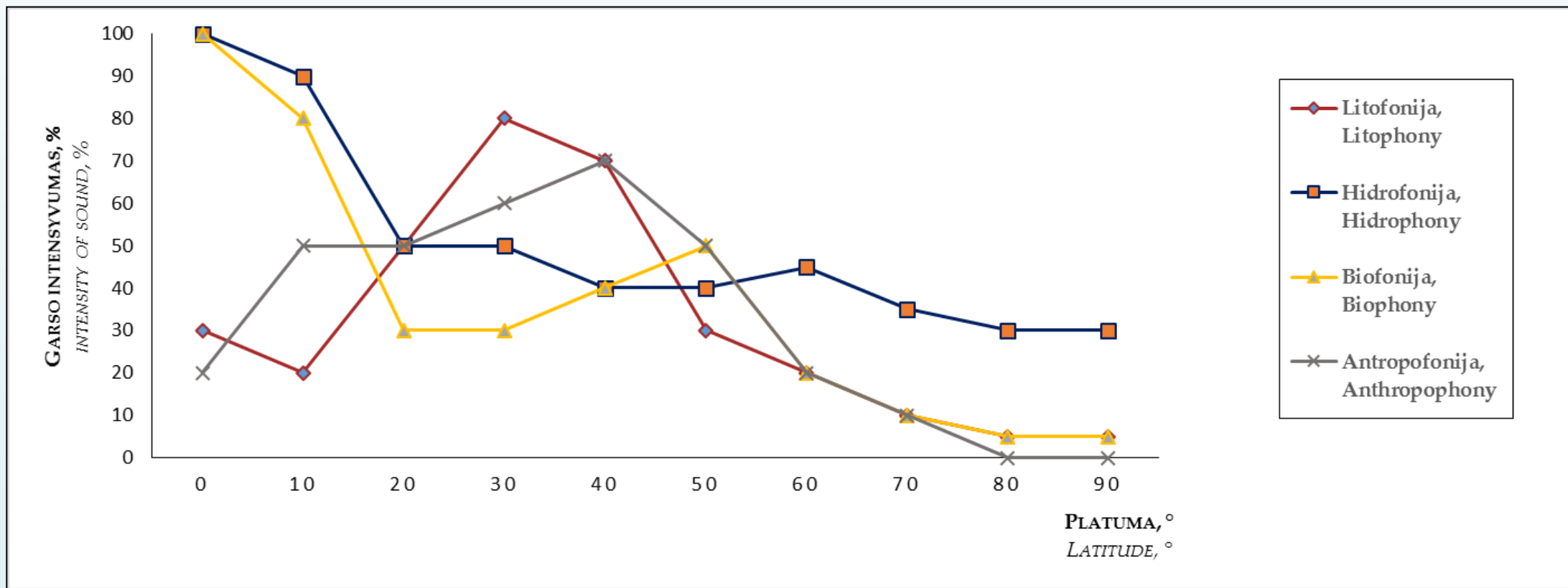

Termino samprata ir svarbiausi istoriniai etapai

- Terminas **garsinis kraštovaizdis** (angl. *soundscape*) pirmą kartą buvo panaudotas XX a. 7 deš.;
- Tačiau, jo tyrimų pradžia jau pastebima XX a. 3 deš. ;
- Pirmieji detalesni tyrimai pradėti XX a. 7 – 8 deš., daugiausia jie buvo sutelkti urbanizuotoms teritorijoms, o XX a. 9 - 10 deš. pradėti tyrimai ekologiniu aspektu;
- Terminas yra suprantamas kaip garsas sklindantis aplinkoje iš tam tikro šaltinio, kuris girdimas gyvųjų organizmų, o visa jų visuma sukuria garsinį foną;
- Vartojamas įvairiame erdvinių mokslų tyrimų spektre nuo urbanistikos iki garsinio kraštovaizdžio ekologijos studijų;
- Įvairiose šalyse šis terminas yra vartojamas beveik vienodai, tai yra angliško žodžio *soundscape* vertinys. Pavyzdžiui, Vokietijoje – *Klanglandschaft*, Prancūzijoje – *Paysage sonore* ir pan.;

1 pav. Bendroji garsinio kraštovaizdžio struktūra
Fig. 1. Common soundscape structure

2 pav. Litofonijos, Hidrofonijos, Biofonijos ir Antropofonijos garsų kaita įvairiose geografinėse platumose vasaros metu (pietų – šiaurės kryptimi)

Fig. 2. Litophony, Hydrophony, Biophony and Anthropophony sounds variation in different latitudes in summer time (south – north direction)

3 pav. Galimos garsinio kraštovaizdžio tyrimų kryptys ir aspektai geografijoje
Fig. 3. Possible soundscape research' ways and aspects in geography

Išvados

1. Nors kraštovaizdžio garsinė struktūra lieka nepakankamai išanalizuota, tačiau dėka tobulėjančių technologijų garsinio kraštovaizdžio tyrimai tampa vis labiau prieinami, tai leidžia geriau pažinti jo audialinę struktūrą.
2. Garsinio kraštovaizdžio terminas gali būti diskusinio pobūdžio dėl panašių garsiniam kraštovaizdžiui terminų vartojimo, be to šios sąvokos nėra nusistovėjusios kraštovaizdžio garsinės aplinkos tyrimuose.
3. Bendrojoje garsinio kraštovaizdžio struktūrinėje schemoje pastebima, kad ją formuoja įvairūs gamtos bei antropogeniniai garsai, kurių raiškai bei sklidimui įtakos turi vietovės geografinės sąlygos.
4. Garsai kraštovaizdyje nėra pavieniai veikiantys, pastebima jų įvairovė, be to per tarpusavio sąsajas pastebimi glaudūs ryšiai tarp jų. Jie dažniausiai persipina prislopina vienas kitą ar gali užsimaskuoti. Taip pat vieni garsai yra stipresnio intensyvumo, jie visad nustelbia kitus silpno intensyvumo garsus.
5. Garsinio kraštovaizdžio tyrimai kraštovaizdžio geografijoje daugiausia sutelkti urbanizuotose teritorijose, kur aktualiausia garso taršos problema. Taip pat gana populiarūs yra garsinio kraštovaizdžio ekologijos bei kitokių krypčių tyrimai. Per garso raiškos kraštovaizdyje tyrimus išryškėja garso savybės, svarbiausios jų - kaita laike ir erdvėje.
6. Garsinio kraštovaizdžio tyrimuose turi būti kompleksinis požiūris (atsižvelgiant į žmogaus ir gamtos ryšius).

VILNIAUS UNIVERSITETAS
Geografijos ir kraštovarkos katedra

GARSINIO (AKUSTINIO) KRAŠTOVAIZDŽIO SAMPRATA IR JO TYRIMŲ YPATUMAI GEOGRAFIJOJE

Geografijos bakalauro studijų programos
IV kurso studentas
SAULIUS JARUŠEVIČIUS

Darbo vadovas
Doc. Dr. **Ričardas Skorupskas**

Vilnius, 2017